

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Imitatione Christi

Thomas <von Kempen>

Antverpiae, 1607

Capita Libri prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48701](#)

LIBER PRIMVS.

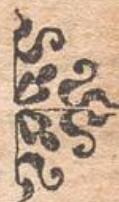
*Admonitiones, ad spiritualem
vitam utiles.*

Capita Libri primi.

D e imitatione Christi, & contemptu	
omnium vanitatum mundi. Cap. I	
De humili sentire suipius.	2
De doctrina veritatis.	3
De prouidentia , siue prudentia in agen-	
dis.	4
De lectione sanctorum Scripturarum.	5
De inordinatis affectionibus.	6
De vana spe , & elatione fugienda.	7
De cauenda nimia familiaritate.	8
De obedientia, & subiectione.	9
De cauenda superfluitate verborum.	10
De pace acquirenda, & Zelo proficiendi.	11
De utilitate aduersitatis.	12
De temptationibus resistendis.	13
De temerario iudicio vitando.	14
De operibus ex charitate factis.	15
De sufferentia defectuum aliorum.	16
De monastica vita.	17
De exemplis sanctorum Patrum.	18
De exercitiis boni religiosi.	19
De	

18

<i>De amore solitudinis, & silentij.</i>	20
<i>De compunctione cordis.</i>	21
<i>De consideratione humanae miseriae.</i>	22
<i>De meditatione mortis.</i>	23
<i>De iudicio, & poenitentia peccatorum.</i>	24
<i>De ferventi emendatione totius vita nostre.</i>	25

CAPVT

CAPUT I.

DE IMITATIONE
CHRISTI,

ET CONTEMPTV OMNIVM

vanitatum mundi.

1 v i sequitur me, non am- *Iodin. 8.*
bulat in tenebris : dicit
Dominus. Hęc sunt verba
Christi , quibus admone-
mur , quatenus vitam eius & mores
imitemur , si velimus veraciter illumi-
nari , & ab omni cęcitate cordis libe-
rari . Summū igitur studium nostrum
sit, in vita Iesu Christi meditari .

2 Doctrina Christi , omnes doctrī-
nas Sanctorum præcellit : & qui spiri-
tum haberet , absconditum ibi manna
inueniret . Sed contingit, quod multi
ex frequenti auditu Euangeli , paruum
desiderium sentiunt ; quia spiritum
Christi non habent . Qui autem vult
plenè & sapidè , Christi verba intelli-
gere ; oportet , ut totam vitam suam , illi
studeat conformare .

3 Quid prodest tibi , alta de Trinita-
te disputare : si careas humilitate , vnde
displi-

displianceas Trinitati? Verè alta verba,
non faciunt sanctū & iustum: sed vir-
tuosa vita, efficit Deo charum. Opto
magis sentire compunctionem, quām

1. Cor. scire eius definitionem. Si scires to-
13. tam Bibliam exterius, & omnium Phi-
losophorum dicta: quid totum prodes-
Eccles. 1. set, sine Charitate Dei & gratia? Vani-
tas vanitatum, & omnia vanitas, præ-
ter amare Deum, & illi soli seruire. Ista
est summa sapientia, per contemptum
mundi tendere ad regna cælestia.

4 Vanitas igitur est, diuitias peritu-
ras quærere, & in illis sperare. Vanitas
quoque est, honores ambire, & in al-
tum statum se extollere. Vanitas est,
earnis desideria sequi: & illud deside-
rare, vnde postmodum grauiter opor-
tet puniri. Vanitas est, longam vitam
optare, & de bona vita pa rum curare.
Vanitas est, præsentem vitam solam
attendere: & quæ futura sunt, non pre-
uidere. Vanitas est, diligere, quod cum
omni celeritate transit: & illuc non fe-
stinare, vbi sempiternum gaudium
manet.

5. Memento illius frequenter pro-
Eccles. 1. uerbij: quia non satiatur oculus visu;
nec

nec auris impletur auditu . Stude ergo
cortuum , ab amore visibilium abstra-
here , & ad inuisibilia te transferre .
Nam sequentes suam sensualitatem ,
maculant conscientiam , & perdunt
Dei gratiam .

C A P. II.

De humili sentire saüpsius.

I **O**MNIS homo, naturaliter scire *Eccles. I.*
desiderat ; sed scientia sine ti- *& Ari-*
more Dei, quid importat ? Melior est *Stot. l. i.*
profectò humilis rusticus , qui *Metaph.* *Deo c. i.*
seruit ; quam superbus Philosophus ,
qui se neglecto , cursum cæli conside-
rat . Qui benè seipsum cognoscit , sibi
ipsi vilescit , nec laudibus delectatur
humanis . Si scire omnia , quæ in mun-
do sunt , & non essem in charitate : quid
me iuuaret coram Deo , qui me iudica-
turus est ex facto ?

2 Quiesce , à nimio sciendi deside-
rio : quia magna ibi inuenitur distra-
ctio , & deceptio . Scientes libenter vo- *1. Cor. 8.*
lunt videri , & sapientes dici . Multa
sunt , quæ scire , parum vel nihil animæ
prosunt . Et valdè insipiens est , qui
aliis

22 DE IMITATIONE

aliis intendit, quam iis, quae saluti suæ deserviunt. Multa verba, non satiant animam; sed bona vita, refrigerat mentem: & pura conscientia, magnam ad Deum præstat confidentiam.

3 Quantò plus & melius scis, tantò grauius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli, de villa arte vel scientia; sed potius time, de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa scis,

Rom. 12 & satis bene intelligis: scito tamen, quia sunt multò plura, quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis utilem aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc est altissima & utilissima letio, sui ipsius vera cognitio, & despectio. De se ipso nihil tenere, & de aliis semper bene & altè sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videres aliū aperte peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non deberes te tamen meliore aestimare; quia nescis, quā diu possis in

Gen. 8. bono stare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

CAT.

CAP. III.

De doctrina veritatis.

1 **F**ELIX, quem veritas per se do- *Psal. 93.*
cet, non per figuras & voces
transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra
opinio, & noster sensus, sæpè nos fallit,
& modicū videt. Quid prodest magna *Ecli. 3.*
cauillatio, de occultis & obscuris rebus,
de quibus nec arguemur in iudicio,
quia ignorāvimus? Grandis insipien-
tia, quod neglectis utilibus & neces-
sariis, vltro intendimus curiosis &
darnosis: oculos habentes, non vi- *Ps. 113.*
demus.

2 Et quid curæ nobis, de generibus
& speciebus? Cui æternum verbum
loquitur, à multis opinionibus expe-
ditur. Ex uno verbo omnia, & vnum
loquuntur omnia: & hoc est principiū,
quod & loquitur nobis. Nemo sine illo
intelligit, aut recte iudicat. Cui omnia
vnum sunt, & omnia ad vnum trahit,
& omnia in uno videt; potest stabilis
corde esse, & in Deo pacificus perma-
nere. O veritas Deus, fac me vnu tecū,
in charitate perpetua. Tædet me sæpè,
multa

24 DE IMITATIONE

multa legere & audire: in te est totum,
quod volo & desidero. Taceant omnes
doctores: sileant vniuersae creaturæ, in
conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

Mat. xi. 3. & Luca 10. Quantò aliquis magis sibi vnitus,

& interius simplificatus fuerit: tantò
plura & altiora, sine labore intelligit;
quia desuper lumen intelligentiae ac-
cipit. Purus, simplex, & stabilis spiri-
tus, in multis operibus non dissipatur:
quia omnia ad Dei honorem operatur,
& in se otiosus, ab omni propria ex-
quisitione esse nititur. Quis te magis
impedit & molestat quām tua immor-
tificata affectio cordis? Bonus & deuo-
tus homo opera sua priùs intus dispo-
nit, quæ foris agere debet. Nec illa tra-
hunt eum, ad desideria vitiosæ inclina-
tionis, sed ipse inflectit ea, ad arbitriū
rectæ rationis. Quis habet fortius cer-
tamen, quām qui nititur vincere seip-
sum. Et hoc deberet esse negotium no-
strum; vincere videlicet seipsum, &
quotidie seipso fortiorum fieri, atque
in melius aliquid proficere:

4. Omnis perfectio in hac vita, quā-
dam imperfectionem sibi habet anne-
xam; & omnis speculatio nostra, qua-
dam

dam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via est ad Deū, quām profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò, plures magis student scire, quām benè viuere: ideo sæpè errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5 O si tantā adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inferrendas, sicuti ad mouendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobii. Certè adueniente die iudicij, *Mat. 25* non quæretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quām benè diximus, sed quām religiosè viximus. Dic mihi, vbi sunt modò omnes illi domini & magistri, quos benè nouisti, dum adhuc viuerent, & studiis florent? Iam eorum præbendas, alij possident; & nescio, vtrum de eis recogitat. In vita sua aliquid videbantur, & modò de illis tacetur.

6 O quām citò transit gloria mun- *Eccles. 2.*
B di?

26 DE IMITATIONE

Tit. 1. di? Utinam vita eorum, scientiae ipsorum concordasset: tunc bene studuis-

Rom. 1. sent, & legissent. Quām multi pereūt,

per vanam scientiam in sāculo, qui pa-

rum curāt de Dei seruitio! Et quia ma-

gis eligunt magni esse, quām humiles,

ideò euanescent in cogitationibus suis.

Mat. 18 Verē magnus est, qui magnam habet

Col. 23. charitatem. Verē magnus est, qui in se

paruuus est & pro nihilo, omne culmen

Phil. 3. honoris ducit. Verē prudens est, qui

omnia terrena arbitratur ut stercore,

ut Christum lucrifaciat. Et verē bene

doctus est, qui Dei voluntatem facit, &

suam voluntatem relinquit.

CAP. IIII.

De prouidentia, siue prudentia in agendis.

I **T. I. 4.** **N**on est credendum omni ver-

bo, nec instinctui; sed cautē &

longanimitate, res est secundūm Deum

ponderanda. Proh dolor, sāpē malum

faciliūs quām bonum, de alio creditur

& dicitur, ita infirmi sumus. Sed per-

fecti viri, nō facilē credunt omni enar-

ranti: quia sciunt infirmitatem huma-

Gen. 8. nam, ad malum procluem, & in ver-

Iac. 3. bis satis labilem.

2 Ma-

2 Magna sapientia, non esse præcipi- Prou. 5
tem in agendis, nec pertinaciter in pro-
priis stare sensibus. Ad hanc etiam per- Prou. 17
tinet, non quibuslibet hominum ver-
bis credere: nec audita vel credita,
mox ad aliorum aures effundere. Cum Prou. 12
sapiente & consciëtioso viro, cōsilium
habe: & quære potius à meliore in-
strui, quam tuas adinuentiones sequi.
Bona vita, facit hominem sapientem Prou. 15
secūdūm Deum, & expertum in mul- & Eccl. 1.
tis. Quantò quis in se humilior fue-
rit, & Deo subiectior: tantò in omni-
bus erit sapientior, & pacatior.

C A P. V.

De lectione sanctorum Scripturarum.

I **V**ÉRITAS est in Scripturis san-
ctis quærenda, non eloquentia.
Omnis Scriptura sacra, eo spiritu de-
bet legi, quo facta est. Quærere potius Rom. 15.
debemus, vtilitatē in scripturis, quam
subtilitatem sermonis. Ita libenter de- 1. Cor. 2
uotos & simplices libros legere debe-
mus, sicut altos & profundos. Non te
offendat auctoritas scribentis, vtrūm
paruae vel magnae litteraturae fuerit;
sed amor puræ veritatis, tetrahat ad

B 2 legen-

28 DE IMITATIONE

legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

Ps. 116. 2 Homines trāseunt, sed veritas *Do-*
& Luce mini manet in æternum. Sine perso-
21. narum acceptione, variis modis loqui-
Rom. 2. tur nobis Deus. Curiositas nostra sæpè
& 10. nos impedit, in lectione Scripturarū:
Col. 3. quum volumus intelligere & discute-
 re, vbi simpliciter esset transeundū. Si
 vis profectum haurire, lege humiliter,
 simpliciter, & fideliter: nec vnquam
Prou. 1. velis habere nomen scientiæ. Interro-
& 81. ga libēter, & audi tacēs verba Sancto-
 rum: nec dispiceant tibi parabolæ se-
 niorū, sine causa enim non proferūtur.

C A P. VI.

De inordinatis affectionibus.

I **Q**VANDOCVM QVE homo, aliquid
 inordinatè appetit, statim in se
 inquietus fit. Superbus & auarus, nū-
 quam quiescūt: pauper & humilis spi-
 ritu, in multitudine pacis conuersan-
 tur. Homo, qui necdum perfectè in se
 mortuus est, citò tentatur, & vincitur
 in paruis & vilibus rebus. Infirmus in
 spiritu, & quodammodo adhuc car-
 nalis, & ad sensibilia inclinatus, diffi-
 culter

cultus se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo sæpè habet tristitiam, quū se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2 Si autem prosecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ grauatur: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæsivit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, nō autem eis seruiendo. Non est ergo pax, in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in fredo & spirituali.

CAP. VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

1 **V**ANVS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire, amore Iesu Christi: & pauperem, in hoc sæculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. *Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.* Non confidas in tua scientia, *vel cuiusquam viuentis astutia:* sed magis in Dei gratia, qui adiuuat humi-

B 3 les,

les, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Nō te extollas, de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate, corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cuius est totum quicquid boni naturaliter habueris.

*Exod. 3. 3 Non te reputes aliis meliorem, ne
C. 12. fortè coram Deo deterior habearis, qui
Job. 9. scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quam hominum: cui sæpè displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.*

C A P.

C A P. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 **N**on omni homini, reueles cor *Eccles. 8.*
tuum: sed cum sapiente & ti-
mente Deum, age causam tuam. Cum
iuuenibus & extraneis, rarus esto.
Cum diuitibus noli blandiri, & coram
magnatibus non libenter appareas.
Cum humilibus & simplicibus, cum
deuotis & morigeratis sociare: & quæ
ædificationis sunt, pertracta. Non sis *Prov. 5.*
familiaris alicui mulieri: sed in com-
muni, omnes bonas mulieres Deo
commenda. Soli Deo & Angelis eius,
opta familiaris esse, & hominum noti-
tiam deuita.

2 Charitas habenda est ad omnes,
sed familiaritas non expedit. Quan-
doque accidit, ut persona ignota, ex
bona fama lucecat: cuius tamen præ-
sentia oculos intuentium offuscat. Pu-
tamus aliquando aliis placere, ex con-
iunctione nostra: & incipimus magis
dispicere, ex morum improbitate, in
nobis considerata.

CAP. IX.

De obedientia, & subiectione.

1 **V**ALDE magnum est, in obedientia stare, sub prælato viuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quam in prælatura. Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quam ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; nisi ex toto corde, propter Deum se subiiciant. Curre huc vel illuc: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fecellit.

2 Verum est, quod vnuquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter, aliorum sensum audire. Si bonū est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimit-

dimitis, & alium sequeris, magis ex-
inde proficies.

3 Audiui enim s̄ep̄e, securius esse
audire & accipere cōsilium, quād da-
re. potest etiam contingere, vt bonū sit
vniuscuisque sentire: sed nolle aliis
acquiescere, quū id ratio, aut causa po-
stulat, signū est superbiæ & pertinaciæ.

CAP. X.

De cœnanda superfluitate verborum.

I C A V E A S tumultum hominum, Mat. 4.
Cōf. 14.
Ioan. 6.
quantum potes: multum enim
impedit tractatus sacerdotalium gesto-
rum, etiam si simplici intentione pro-
ferantur. Citò enim inquinamur va-
nitate, & captiuamur. Vellem me plu-
ries tacuisse, & inter homines nō fui-
se. Sed quare tam libenter loquimur,
& inuicem fabulamur: cùm tamen ra-
rò, sine læsione conscientiæ, ad silen-
tium redimus? Ideò tam libenter lo-
quimur: quia per mutuas locutiones,
ab inuicem consolari querimus: & cor
diuersis cogitationibus fatigatū, opta-
mus releuare. Et multum libenter de
his, quæ multum diligimus, vel cupi-
Mat. 7.
Rom. 2.

B S mus,

mus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitate.

2 Sed proh dolor, sæpè inaniter & frustrà. Nam hæc exterior consolatio, interioris & diuinæ consolationis, non modicum detrimentum est. Ideò vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedīt, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus usus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiām oris nostri. Iuuat tamen non parum, ad protectum spiritualem, deuota spi-

Aet. 1. ritualium retum collatio : maximè vbi
Rom. 15 pares animo & spiritu, in Deo sibi
sociantur.

C A P. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1 **M**ULTAM possemus pacē habere, si non vellemus nos, cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscat? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit?

Beati

Beati simplices , quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorum , tam perfecti & contéplatiui fuerunt? Quia omnino seipso mortificare , ab omnibus terrenis desideriis, studuerunt : & ideò totis medullis cordis , Deo inhærere, atque liberè sibi vacare, potuerūt. Nos nimium occupamur propriis passionibus , & de transitoriis nimis sollicitamur . Rarò etiam vnū vitium perfectè vincimus , & ad quotidianū profectū, non accendimur : ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobisipsis perfectè mortui , & interiùs minimè implicati : tunc possemus etiam diuina sapere , & de cælesti contemplatione aliquid experiri . Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & cōcupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam, conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit , nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio : profectò auxilium Domini

B. 6 super

super nos , videremus de cælo . Ipse enim certates , & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certadi occasiones procurat, ut vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantiiis , profectū religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem, securim ponamus : ut purgati à passionibüs , pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus , citò viri perfecti efficemur . Sed modò è contrario, sàpè sentimus ; ut meliores & puriores in initio conuersionis , nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor & profectus noster, quotidie deberet crescere ; sed nunc pro magno videtur , si quis primi feruoris partem , posset retinere . Si modicam violentiam faceremus in principio , tunc postea cuncta possemus facere , cum leuitate & gaudio.

6 Graue est assueta dimittere , sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ , & malam

malam dedisce consuetudinem : ne
forte paulatim , ad maiorem te ducat
difficultatem . O si aduerteres , quan-
tam tibi pacē , & aliis lātitiam faceres ,
teipsum benē habēdo , puto , quōd sol-
licitior es , ad spiritualem profectū .

C A P . XII .

De vtilitate aduersitatis .

I BONVM nobis est , quōd aliquan-
do habemus aliquas grauitates &
contrarietates ; quia sāpē hominem ad
cor reuocant , quatenus se in exilio esse
cognoscat , nec spem suam in aliqua re
mundi ponat . Bonum nobis est , quōd
patiamur quandoque contradictores ,
& quōd malē & imperfectē de nobis
sentiatur , etiam si benē agimus & in-
tendimus . Ista sāpē iuuant ad humili-
tatem , & à vana gloria nos defendunt .
Tunc enim melius interiorem testem
Deum quārimus , quādo foris vilipen-
dimur ab hominibus , & non benē no-
bis creditur .

2 Ideò deberet se homo , in Deo tota-
liter firmare : vt non esset ei necesse ,
multas humanas consolationes quæ-
rere ,

rere. Quando homo bona voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutius viuere, & mortem optat venire: ut possit dissolui, & cum Christo esse. Tunc etiam benè aduertit, perfectam securitatem & plenam pacem, in mundo non posse constare.

C A P . X I I I .

De temptationibus resistendis.

I Q V A M D I V in mundo viuimus, sine tribulatione & temptatione esse non possumus. Vnde in Iob scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideò vnuquisque sollicitus esse deberet circa temptationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locū inueniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed circuit quærens, quē ducoret. Nemo tam perfectus est & sanctus, qui nō habeat aliquādo temptationes, & plenè eis carere non possumus.

2 Sunt

2 Sunt tamen tentationes homini sæpè valde utiles, licet molestæ sint & graues ; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti, per multas tribulationes & tentationes, transferunt & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiuierunt, reprobati sunt, & defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi non sint tentationes vel aduersitates.

3 Non est homo securus à tentationibus totaliter, quam diu vixerit : quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Una tentatione seu tribulacione recedente, alia superuenit : & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus. Multi querunt tentationes fugere, & grauius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hostibus efficiimur fortiores.

4 Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem euellit, parum proficit : imò citius ad eum tentationes redient, & peius sentiet. Paulatim, & per

40 DE IMITATIONE

per patientiam cū longanimitate (Deo iuuante) melius superabis, quam cum duritia & importunitate propria. Sæpius accipe concilium in tentatione, & cum tētato noli duriter agere sed consolationē ingere sicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarum temptationum, inconstantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remissus, & suū propositum deserens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iustū. Nescimus sæpè, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipue circa initium temptationis: quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim ut pulsauerit, illi obuiatur.

Ovid. R. Vnde quidam dixit: Principiis obsta,
1. de re- serò medicina paratur. Nam primò
med. a occurrit mēti simplex cogitatio: dein
moris. de fortis imaginatio: postea delectatio,
& motus prauus, & assensio. Sicque
paulatim ingreditur hostis malignus
ex toto, dum illi non resistitur in prin-
cipio. Et quanto diutiùs, ad resisten-
dum

dum quis torpuerit : tantò in se quotidie debilior fit , & hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conuersonis suæ , grauiores tentationes patiuntur ; quidam autem in fine . Quidam verò , quasi per totam vitam suam , male habent . Nonnulli satis leniter tentantur , secundùm diuinę ordinationis sapientiam & æquitatem ; quæ statum & merita hominū pensat , & cuncta ad electorum suorum salutē præordinat .

7 Ideò nō debemus desperare , quum tentamur : sed eò feruentius Deum exorare , quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare : qui vtique secundùm dictum Pauli , talem faciet cum temptatione prouentum , ut possimus sustinere . Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei , in omni temptatione & tribulatione : quia humiles spiritu saluabit , & exalabit .

8 In temptationibus & tribulationibus , probatur homo , quantum profecit , & ibi maius meritum existit , & virtus melius patescit . Nec magnum est , si homo deuotus sit & feruidus , quum grauitatem non sentit : sed si tempore
aduer-

aduersitatis, patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis temptationibus custodiuntur, & in paruis quotidianis sèpè vincuntur: ut humiliati, nunquā de se ipsis in magnis confidat, qui in tā modicis infirmātur.

C A P. X I I I .

De temerario iudicio vitando.

Mat. 7.
Rom. 15. **A**d te ipsum oculos reflecke, & aliorum facta caueas iudicare.

Eccles. 3. In iudicando alios, homo frustrà laboret, sèpiùs errat, & leuiter peccat: seipsum verò iudicando & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, faciliter perdinius. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderij, non tam faciliter turbaremur, pro resistentia sensus nostri.

2 Sed sèpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè se ipsos quærunt, in rebus quas agunt, & nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare,

ftare , quādo res pro eorum velle fiunt,
& sentire . Si autem aliter fit quām cu-
piunt , citò mouentur & tristes fiunt.

Propter diuersitatem sensuum & opi- Mat. 12
nionum , satis frequenter oriuntur dis- Luc. 12.
sentiones , inter amicos & ciues , inter
religiosos & deuotos .

3 Antiqua consuetudo difficulter re- Ier. 23.
linquitur : & vltra proprium videre ,
nemo libenter ducitur . Si rationi tuæ
magis inniteris vel industria , quā vir-
tuti subiectuæ Iesu Christi , raro & tar-
dè eris homo illuminatus ; quia Deus
vult nos sibi perfectè subiici , & om-
nem rationem per inflammatum a-
morem transcendere .

C A P. X V.

De operibus ex charitate factis.

1 **P**RO nulla re mundi , & pro nul- Mat. 18.
lius hominis dilectione , aliquod
malum est faciendum : sed pro vtilita-
te tamen indigentis , opus bonum libe-
rè aliquando intermittendum est , aut
etiam pro meliori mutandum . Hoc
enim facto , opus bonum non destrui-
tur , sed in melius commutatur . Sine I. Cor.
cha- 13.

charitate, opus externū nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum sit & despectum, totum fructuosum efficitur. Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam quantum facit.

Luc. 7. Multum facit, qui multum diligit.

2 Multum facit, qui rem benè facit.

Phil. 2. Benè facit, qui magis communitati, quam suę voluntati seruit. Sæpè videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

Phil. 2. 3 Qui veram & perfectam charita-

Cōf. 1. tem habet, in nulla re se ipsum quærit;

Cor. 13. sed Deo solummodo gloriam, in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium.

Ps. 17. amat; nec in seipso vult gaudere, sed in

Cōf. 24. Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo finaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret esse plena vanitatis.

CAP.

C A P. X V I.

De sufferentia defectuum aliorum.

1 **Q**uæ homo in se , vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere , donec D E V S aliter ordinet . Cogita , quia sic fortè melius est, pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multū ponderanda merita nostra . Debestamen , pro talibus Mat. 6.
Luc. 11. impedimentis supplicare : vt Deus tibi dignetur subuenire , & possis benignè portare.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus seruis suis , qui scit benè mala in bonum conueteret . Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates ; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari . Si non potes te talem facere, qualem vis ; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum ? Libéter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Vo-

46 DE IMITATIONE

3 Volumus, quod alij strictè corrigātur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quām raro proximum, sicut nosipso pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

Gal. 6. 4 Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi
1. Thes. satis sapiens: sed oportet nos inuicem
5. & 10. portare, inuicem consolari, pariter adiuuare, instruere, & admonere. Quan-
Cor. 12. tæ autem virtutis quisque fuerit, me-
liùs pateroccasione aduersitatis. Occa-
siones namque hominem fragilem non
faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

C A P . X V I I .

De monastica vita.

Gal. 6. 1 O P O R T E T , ut discas te ipsum
in multis frāgere, si vis pacem
& concordiam, cum aliis tenere. Non
est

est paruum in monasteriis, vel in congregazione habitare; & inibi sine querela conuersari, & usque ad mortem fidelis perseverare. Beatus, qui ibidem Luc. 16 benè vixit, & feliciter consummauit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducre vitam.

2 Habitus & tonsura, modicum conferunt: sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verū faciunt religiosum. Qui aliud quærit quam Eccles. 1. pure Deum, & animæ suæ salutem, & Eccl. 1. non inueniet nisi tribulationem & dolorum. Non potest etiam diu stare pacifus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus.

3 Ad seruiendum venisti, non ad regendum; ad patiendū & laborandum, scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde, se voluerit propter Deum humiliare.

CAR

CAP. XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

Heb. 11. 1 INTVERE sanctorū Partum vi-
uida exempla, in quibus vera per-
fectio refulsi & religio, & videbis, quā
modicum sit, & penē nihil, quod nos
agimus: Heu, quid est vita nostra, si il-
lis fuerit comparata? Sancti & amici
Christi, Domino seruierunt in fame
& siti, in frigore & nuditate, in labore
& fatigatione, in vigiliis & iejuniis, in
orationibus & meditationibus san-
ctis, in persecutionibus & opprobriis
multis.

Io. 12. 1 O quām multas & graues tribula-
tiones, passi sunt Apostoli, Martyres,
Confessores, Virgines, & reliqui om-
nes, qui Christi vestigia voluerunt se-
Mat. 7. qui. Nam animas suas in hoc mundo
oderunt, ut in æternā vitam eas possi-
derent. O quām strictam & abdicatam
vitam, sancti Patres in eremo duxer-
unt? quām longas & graues tentatio-
nes pertulerunt? quām frequenter ab
inimico vexati sunt? quām crebras &
feruidas orationes Deo obtulerunt?
quām

quām rigidas abstinentias quotidie peregerunt? Quām magnum zelum & feroarem, ad spiritualem profectum habuerunt? Quām forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt? Quām puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarēt.

3 Omne tempus vtiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur, necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mūdo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intùs gratia & consolatione diuina, reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibiipsis vi-debantur tamquā nihili, & huic mundo despici: sed erat in oculis Dei pre-

C tiosi

50 DE IMITATIONE

tiosi & dilecti . In vera humilitate stabant , in simplici obedientia viuebant , in charitate & patientia ambulabant : & ideo quotidie in spiritu proficiebāt , & magnam apud Deum gratiam obtinebant . Dati sunt in exemplum omnibus religiosis : & plus prouocare nos debent ad benē proficiendum , quām tepidorum numerus ad relaxandum .

5 O quantus feroor omnium religiosorum , in principio suæ sanctæ institutionis fuit ? O quanta deuotio orationis ? quanta æmulatio virtutis ? quām magna disciplina viguit ? quanta reuerentia & obedientia , sub regula magistri , in omnibus effloruit ? Testantur adhuc vestigia derelicta , quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt : qui tam strenuè militantes , mundum suppeditauerunt . Iam magnus putatur , si quis transgressor nō fuerit : si quis , quod accepit , cum patientia tolerare potuerit .

6 O tepor & negligentia statu[n]s nostri , quòd tam citò declinamus à pristino feroore ; & iam tædet viuere , præ lassitudine & tepercōre ! Vtinā in te penitus nō dormiret profectus virtutū , qui multa sæpius exépla vidisti deuotorū .

C A P.

CAP. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi, omnibus Mat. 5. virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exteriorum. Et meritò, multò plus debet esse intus, quām quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, Psal. 33 quem summoperè reuereri debemus, Heb. 4. Psal. 15. ubicumque fuerimus, & tamquam angelii in conspectu eius mundi incedere. Omni die, renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primū, ad conversionem venissemus, atque dicere, Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hactenus feci.

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, benè proficere volenti. Quod si fortiter proponens, sāpē deficit: quid ille, qui raro aut minus fixe, aliquid proponit? Variis tamen modis contingit, desertio propositi nostri: &

C 2 leuis

52 DE IMITATIONE

leuis omisso exercitiorū, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum, in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo & semper cōfidunt, quicquid arripiunt.

Prou. 16 Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius.

3 Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquatur, satis culpabile est, & noxiū sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter, nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè. *Deut. 4* Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his saepius forsitan offendisti Deū & proximum.

Accin-

Accinge te sicut vir, contra diabolicas
nequitias: frena gulam, & omnē carnis
inclinationē, faciliūs frenabis. Num-
quam sis ex toto ociosus: sed aut legēs,
aut scribens, aut orans, aut meditans,
aut aliquid vtilitatis pro communi la-
borans. Corporalia tamen exercitia,
discretē sunt agenda, nec omnibus
æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non
sunt foris ostendenda: nam in secreto,
tutius exercentur priuata. Cauendum
tamen, ne piger sis ad eommunia, & ad
singularia promptior: sed expletis in-
tegrè & fideliter debit is & iniunctis, si
iam vltrà vacat, redde te tibi, prout de-
uotio tua desiderat. Non possunt om-
nes habere vnum exercitium: sed aliud
isti, aliud illi, magis deseruit. Etiam
pro téporis congruentia, diuersa placet
exercitia: quia alia in festis, alia in fe-
riatis, magis sapiunt diebus. Aliis indi-
gemus tempore temptationis, & aliis
tempore pacis & quietis. Alia, quum
tristamur, libet cogitare: & alia, quum
læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, renouan-
da sunt bona exercitia: & Sanctorum

C 5 suffra-

54 DE IMITATIONE

suffragia feruentius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad aeternum festum peruenturi. Ideoq; sollicitè nos preparare debemus in devotis temporibus, & deuotiūs conuersari, atque omnem obseruantiam strictius custodire, tamquam in breui premium laboris nostri à Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè preparatos, atq; indignos

Rom. 8. tantæ adhuc gloriae, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum preparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quæ,

Lue. 12 Mat. 14 cùm venerit Dominus, inuenierit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua, constituet eum,

C A P. xx.

De amore solitudinis, & silentij.

Eccles. 3. I Q VÆ R E aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quam occupationem. Si te subtraxeris à superfluis loquutio-

quotionibus & otiosis circuitionibus,
rec non à nouitatibus & rumoribus
audiendis ; inuenies tempus sufficiens
& aptum , pro bonis meditationibus
insistēdis. Maximi Sanctorum huma- *Heb. 11*
na consortia, vbi poterant, vitabant, &
Deo in secreto viuere eligeant.

2 Dixit quidā : Quoties inter homi- *Seneca*
nes fui, minor homo redij: Hoc sæpiùs *epist. 7.*
experimur , quando diu cōfabulamur.
Faciliùs est omnino tacere , quām ver-
bo non excedere . Faciliùs est domi la-
tere , quām foris se posse sufficienter
custodire . Qui igitur intendit ad in- *Mat. 4.*
teriora & spiritualia peruenire , opor-
tet eum cum Iesu à turba declinare .
Nemo securè apparet , nisi qui liben-
ter latet . Nemo securè loquitur , nisi *Ecls. 3.*
qui libenter tacet . Nemo securè præst ,
nisi qui libenter subest . Nemo securè
præcipit , nisi qui benè obedire didicit .

3 Nemo securè gaudet , nisi bonæ cō-
scientiæ in se testimoniū habeat . Sem-
per tamen Sanctorum securitas , plena
timoris Dei extitit . Nec eò minùs soli-
citi , & humiles in se fuerunt , quia ma-
gnis virtutibus & gratia emicuerunt .
Prauorum autem securitas , ex super-

C 4 bia

bia & præsumptione oritur, & in fine
in deceptionem sui vertitur. Nūquam
promittas tibi securitatem in hac vita,
quamuis bonus videaris cœnobita, aut
deuotus eremita.

4 Sæpè meliores in æstimatione ho-
minum, grauiùs periclitati sunt, pro-
pter suam nimiam confidentiam. Vn-
de multis vtilius est, vt non penitus
tentationibus careant, sed sæpius im-
pugnantur; ne nimium securi sint: ne
fortè in superbiam eleuentur; ne etiam
ad exteriores consolationes, licentiūs
declinent. O qui numquam transito-
riam lætitiam quæreret: qui numquam
cum mundo se occuparet, quām bo-
nam cōscientiam seruaret? O qui om-
nem vanam solitudinem amputaret,
& dumtaxat salutaria ac diuina cogita-
ret, & totam spem suam, in Deo con-
stitueret, quām magnam pacem &
quietem possideret!

5 Nemo dignus est cælesti consola-
tione, nisi diligenter se exercuerit, in
sancta compunctione. Si vis corde te-
nus compungi, intra cubile tuum, &
exclude tumultus mundi, sicut scriptū
Psal. 4. est: In cubilibus vestris compungimi-
ni.

ni. In cella inuenies , quod deforis sæ-
piùs amittes. Cella cōtinuata dulcescit,
& malè custodita tædium generat . Si
in principio cōuersionis tuæ, benè eam
incolueris & custodieris, erit tibi post-
ea dilecta amica , & gratissimū solatiū.

6 In silentio & quiete , proficit ani-
ma deuota , & discit abscōdita Scriptu-
rārum . Ibi inuenit fluēta lachryma- *Psal. 6.*
rum , quibus singulis noctibus se lauet
& mundet : vt conditori suo tantò fa-
miliarior fiat, quantò longius ab omni
sæculari tumultu degit . Qui ergo se
abstrahit à notis & amicis , appropin-
quabit illi Deus , cum Angelis sanctis.
Melius est latēre , & sui curam agere :
quam se neglecto, signa facere. Lauda-
bile est homini religioso , raro foras
ire, fugere videri, nolle etiam homines
videre.

7 Quid vis videre, quod non licet ha-
bere? Transit mundus , & concupiscen-
tia eius . Trahunt desideria sensualita-
tis ad spatiandum : sed quum hora
transierit , quid nisi grauitatem con-
scientiæ , & cordis dispersionem repor-
tas? Letus exitus, tristem sæpè redditum *Prov. 14.*
parit : & læta vigilia serotina, triste ma-

C 5 ne fa-

ne facit. Sic omne carnale gaudium,
Eccles. 1. blandè intrat: sed in fine, mordet & perimit. Quid potes alibi videre, quod hīc non vides? Ecce cālum, & terra, & omnia elementa; nam ex istis, omnia sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris per-
Eccles. 3. tingere. Si cuncta videres præsentia,
Ps. 122. quid esset nisi visio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ
Matt. 6. tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum, dilictum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quicquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

C A P. XXI.

De compunctione cordis.

Prov. 19. 1 **S**i vis aliquid proficere, cōserua te in timore Dei, & noli esse nimis liber:

liber: sed sub disciplina, cohibe omnes
sensus tuos, nec ineptæ te tradas lätitiæ. Da te ad cordis compunctionem,
& inuenies deuotionem. Compunction
multa bona aperit, quæ dissolutio citò
perdere consueuit. Mirū est, quod ho-
mo potest vñquam perfectè in hac vi-
ta lätari: qui suum exiliū, & tam multa
pericula animæ suæ, cōsiderat & pēsat.

2 Propter leuitatem cordis, & negli-
gentiam defectuum nostrorum, non
sentimus animæ nostræ dolores: sed
sæpè vanè ridemus, quādo meritò fle-
re deberemus. Non est vera libertas,
nec bona lätitia, nisi in timore Dei cū
bona conscientia. Fœlix, qui abiicere
potest omne impedimentum distra-
ctionis, & ad vñionem se recolligere
sanctæ compunctionis. Fœlix, qui à se
abdicat, quicquid conscientiam suam
maculare potest vel grauare. Certa vi-
riliter, consuetudo consuetudine vin-
citur. Si tu scis homines dimittere, ipsi
benè te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec
te implices causis maiorum. Habe sem-
per oculū super te primum, & admo-
neas te ipsum specialiter, præ omnibus

C 6 tibi

60 DE IMITATIONE

Gal. 1. tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis benè & circumspectè, sicut deceret Dei seruum, & deuotum religiosum conuer-

Psal. 76 fari. Vtlius est sæpè & securius, quòd homo non habeat multas consolations in hac vita, secundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abiicimus.

Iud. 2. 4 Cognosce te indignū diuina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo, sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hīc viuit. Et quantò strictius fese considerat, tanto amplius dolet. Materię iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iaceamus, vt raro cælestia contemplari valeamus.

**C 20.
item 2.
Reg. 13.**

5 Si

5 Si frequentius de morte tua, quam *Ecli. 7.*
de longitudine vitae cogitares, non du-
bius quin feruentius te emendares.

Si etiam futuras inferni siue purgato-*Mat. 25*
rij poenias, cordialiter perpenderes,
credo quod libenter laborem & dolo-
rem sustineres, & nihil rigoris formi-
dares. Sed quia ad cor ista non trans-
eunt, & blandimenta adhuc amamus,
ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6 Sæpè est inopia spiritus, unde tam
leuiter conqueritur miserum corpus.
Ora igitur humiliter ad Dominum, ut
det tibi compunctionis spiritum, &
dic cum Propheta: Ciba me Domine *Psal. 79*
pane lachrymarum, & potum da mihi,
in lachrymis, in mensura.

C A P. XXII.

De consideratione humana misericordie.

1 **M**ISER es, vbi cumque fueris,
& quocumque te verteris, nisi
ad Deum te conuertas. Quid turbaris,
quia non succedit tibi, sicut vis & desi-
deras? Quis est, qui habet omnia, se- *Ecls. 6.*
cundum suam voluntatem? Nec ego,
nec tu, nec aliquis hominum super ter-
ram.

ram. Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quāvis Rex sit vel Papa. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infir-

Luc. 12. mi, Ecce, quām bonam vitam ille homo habet, quām diues, quām magnus, quām potens & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valdè incerta & magis grauanta, quia nunquam sine sollicitudine & timore

Prou. 19. possidentur. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam,

Iob 5:4. sed sufficit ei mediocritas. Verè misera

Eccles. 2. ria est, viuere super terram. Quantò homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius, & videt clarius humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subiacere; verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3 Valdè enim grauatur interior ho-
mo

mo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens : De necessitatibus meis erue me *Ps. 24.*
Domine. Sed vœ, non cognoscentibus suam miseriam: & amplius vœ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam *Rom.* hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando , aut mendicando habeant) vt si possent hîc semper viuire , de regno Dei nihil curarent.

4 O insani & infideles corde, qui tā *Rom. 8.* profundè in terris iacent , vt nihil , nisi carnalia sapiant . Sed miseri , adhuc in fine grauiter sentient , quām vile & nihilum erat , quod amauerunt . Sancti *1. Pet. 1.* autē Dei , & omnes deuoti amici Christi , non attenderunt , quæ carni placuerunt , nec quæ in hoc tempore floruerunt : sed tota spes eorum & intentio , ad æterna bona anhelabat . Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia , ne amore visibilium traherentur ad infima . Noli fra- *Rom. 13.* ter amittere confidentiam proficiendi *Heb. 10.* ad spiritualia , adhuc habes tempus & horam .

5 Quare

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnādi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est pro-

Psal. 65. merendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quādū istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tādio & dolore viue-

Rom. 7. re. Libenter haberemus ab omni mi-

Genes. 3 Genes. 3 seria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus

2. Cor. 5 etiam veram beatitudinē. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei exspectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeat à vita.

Gen. 6. 8 6 O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterūm perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil posuisses. Meritò ergo nosipso humiliare possumus, nec vñquā aliquid magni de nobis sentire, quia tam frigiles

giles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam , quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Vx nobis, si ſic volumus declinare ad quietē , quaſi iam pax ſit & ſecuritas , quum neclum appareat veſtigium veræ ſanctitatis , in conuerſatione noſtra . Benè opus eſſet, quòd adhuc iterūm institueremur , tāquam boni nouitij ad mores optimos: ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emēdatione, & maiori ſpirituali profectu.

CAP. XXIII.

De meditatione mortis.

I **V**ALDE citò erit tecum hīc fa- *Iob. 9.*
 Etum , vide aliter quomodo te *& 14.*
 habeas : hodie homo eſt , & cras non *itē Lucae*
 comparet . Cūm autem ſublatus fuerit *12. &*
Heb. 9.
 ab oculis, etiam citò transit à mente . O
 hebetudo & duritia cordis humani ,
 quod ſolūm preſentia meditatur , & fu-
 tura nō magis præuidet . Sic te in omni *Mat. 25*
 facto & cogitatu deberes tenere , quaſi
 hodie vel ſtatiſ moriturus . Si
 bonam

66 DE IMITATIONE

Luc. 12. bonam conscientiam haberes, non mul-

Sap. 4. tum mortem timeres. Melius esset peccata cauere, quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo das

Mat. 24. eris? Cras est dies incerta, & qui sis,

C. 25. si crastinum habebis?

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed saepè culpam magis auget. Utinam per unam diem, benè essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conversionis, sed saepè parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius

Eccles. 7. viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidiisti aliquando hominem mori, cogita,

quia & tu per eam dem transibis viam.

Heb. 9. 3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non perueratum. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, ut numquam te imparatum mors inueniat. Multi subito & improuisè moriuntur. Nam hora, qua non

putatur, filius hominis venturus est.

Quando

Quando illa extrema hora venerit. *Mat. 24*
multum aliter sentire incipies de tota *Luc. 12*.
vita tua præterita : & valdè dolebis,
quod tam negligens & remissus fuisti.

4 Quàm felix & prudens, qui talis *Ecclesiastes 4:1*
nunc nititur esse in vita , qualis optat
inueniri in morte . Dabit namque ma-
gnam fiduciam feliciter moriendi ,
perfectus contemptus mundi , ferauens
desiderium in virtutibus proficiendi ,
amor disciplinæ , labor pœnitentiæ ,
promptitudo obedientiæ , abnegatio
sui , & supportatio cuiuslibet aduersita-
tis pro amore Christi . Multa bona
potes operari , dum sanus es : sed infir-
matus , nescio , quid poteris . Pauci ex
infirmitate meliorantur & emandan-
tur : sic & qui multum peregrinantur ,
raro sanctificantur.

5 Noli cōfidere super amicos & pro- *Esa. 30:1*
ximos , nec in futurum tuam differas *Jer. 17:1*
salutem : quia citius obliuiscentur tui *Esa. 30:8*
homines , quàm æstimas . Melius est *Matt. 6:31*
nunc tempestiuè prouidere , & aliquid
boni præmittere , quàm super alio-
rum auxilio sperare . Si non es pro te-
ipso sollicitus modò , quis erit pro te
sollicitus in futuro ? Nunc tempus est
valdè

valdè pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtilius non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnū diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quām magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potius gaudere, quām

Rom. 6. timere. Disce nunc mori mundo, vt

Luc. 14. tunc incipias viuere cum Christo. Di-

fice nunc omnia contemnere, vt tunc

1. Cor. 9 possis liberè ad Christum pergere. Ca-

stiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

Luc. 12. 7 Ah stulte, quid cogitas te diu victu-

rum, quum nullum diem habeas hīc securum? Quām multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quo-

tiens audisti à dicētibus, quia ille gla-
dio cecidit, ille submersus est, ille ab
alto ruens ceruicem fregit, ille man-
ducando obriguit, ille ludendo finem
fecit.

fecit. Alius igne, alius ferro, alius pe-
ste, alius latrocinio interiit: & sic om-
nium finis mors est, & vita hominum
tamquam umbra subito pertransit.

8 Quis memorabitur tui post mor- *Iob 14.*
tem? & quis orabit pro te? Age, age,
nunc charissime, quicquid agere po-
tes: quia nescis quando morieris, ne-
scis etiam quid te post mortem seque-
tur. Dum tempus habes, congrega tibi *Mat. 6.*
diuitias immortales. Praeter salutem *Luc. 12.*
tuam, nihil cogites; solum quae Dei *Gal. 6.*
sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, ve- *Luc. 16.*
nerando Dei Sanctos, & eorum actus *Heb. 11.*
imitando: ut cum defeceris in hac vita,
illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serua te tamquam peregrinum & *1. Pet. 2.*
hospitem super terram, ad quem ni-
hil spectat de mundi negotiis. Serua
cor liberum, & ad Deum sursum ere-
ctum, quia non habes hic manentem *Heb. 13.*
ciuitatem. Illuc preces & gemitus quo-
tidianos, cum lachrymis dirige, ut
spiritus tuus mereatur ad Dominum,
post mortem, feliciter transire.

Amen.

CAP.

CAP. XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

I N omnibus rebus respice finem,
& qualiter ante destrictum stabis

Heb. 10. iudicem, cui nihil est occultum; qui
muneribus non placatur, nec excusa-
tiones recipit: sed, quod iustum est, iudicabit.

Job 9. O miserrime & insipiens pec-
cator, quid respondebis Deo, omnia
mala tua scienti: qui interdum formi-

Luc. 16. das vultū hominis irati? Ut quid non
præuides tibi in die iudicij, quando
nemo poterit per alium excusari vel
defendi: sed vnuſquisque, sufficiens

2. Cor. 6. onus erit sibiipsi? Nunc labor tuus est
fructuosus, fletus acceptabilis, gemi-
tus exaudibilis, dolor satisfactorius, &
purgatiuus.

Iac. 1. 2 Habet magnum & salubre purga-
torium patiens homo, qui suscipiens
iniurias, plus dolet de alterius malitia,

Luc. 23. quam de sua iniuria: qui pro contra-
riantibus sibi libenter orat, & ex corde

Aet. 7. culpas indulget, qui veniam ab aliis pe-
tere non retardat: qui facilius misere-
tur, quam irascitur: qui sibi ipsi vio-
lentiam frequenter facit, & carnem

om-

omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipiimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi peccata tua? Quantò amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò durius postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccauit, in illis grauius punietur. Ibi acediosi, ardentibus stimulis perurgētur: & gulosi, ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores, ardēti pice & fœtido sulphure perfundentur: Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi ylabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi, omni confusione replebuntur: & auari, miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm h̄ic centum anni, in amatissima pœnitentia. Ibi nulla requies *Iob 40.* est, nulla consolatio damnatis: h̄ic *¶ 41.* men interdum cessatur à laboribus,
atque

atque amicorum fruitur solatiis . Esto modò sollicitus & dolens , pro peccatis tuis : vt in die iudicij , securus sis cū

Sap. 5. Beatis . Tunc enim iusti stabunt , in magna constantia aduersus eos , qui se angustiauerunt , & depressoerunt . Tunc stabit ad iudicādum , qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominū . Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis , & pauebit vndique superbus .

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse , qui pro Christo didicit stultus & despectus esse . Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa , &

Ps. 106. omnis iniquitas oppilabit os suum .

Tunc gaudebit omnis deuotus , & mœrabit omnis irreligiosus . Tunc plus exultabit caro afflicta , quàm si in delitiis fuisset semper nutrita . Tunc splendebit habitus vilis , & obtenebrescet vestis subtilis . Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium , quàm deauratum palatium . Tunc plus iuuabit constans patientia , quàm omnis mun-

Esa. 29. di potentia . Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia , quàm omnis sacerularis astutia .

6 Tunc plus lœtificabit pura & bona
con-

conscientia, quam docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quam totus thesaurus terrenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quam super delicata comedione. Tunc potius gaudebis de seruato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati, ut tunc a grauioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre ac sustinere? Si modò modica passio, tam impatienciem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hinc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7 Si usque in hodiernum diem, semper in honoribus & voluptatibus vivisses: quid totū tibi profuisset, si iam mori in instanti contingenteret? Omnia Eccl. i. ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum, ex to-

*Luc. 12.**Eccles. 1.**Rom. 8.*

D to

74 DE IMITATIONE

to corde amat : nec mortem , nec supplicium , nec iudicium , nec infernum metuit: quia perfectus amor , securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant , non mirum, si mortem & iudicium timeat. Bonum tamen est, vt si necdum amor à malo te reuocat, saltem timor gehennalis coërceat . Qui verò timorem Dei postponit , diu stare in bono non valebit , sed diaboli laqueos citius incurret.

C A P . XXV.

De ferventi emendatione totius vita nostre.

2. Tim. 1 E st o vigilans & diligens, in Dei seruitio: & cogita frequenter, ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti? Nonne vt Deo viueres , & spiritualis Matt. 5. homo fieres ? Igitur ad profectum fer Apoc. 21 ueas, quia mercedem laborum tuorum & 22. in breui recipies : nec erit tunc amplius timor aut dolor , in finibus tuis. Eccl. 5. Modicum nunc laborabis , & magnâ requiem, imò perpetuam lætitiam, in Apoc. 21 uenies. Si tu permanferis fidelis & fer Apoc. 22. uidus in agendo, Deus procul dubio Mat. 25 erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem

Spem bonam retinere debes, quod ad Rom. 5.
palmam peruenies: sed securitatem ca-
pere non oportet, ne torpeas, aut ela-
tus fias.

2 Cum quidam anxius, inter metum
& spem frequenter fluctuaret, & qua-
dam vice mærore confectus, in Eccle-
sia ante quoddam altare se in oratione
prostrauisset, haec inter se reuoluit di-
cens: O si scirem, quod adhuc perse-
ueraturus essem: statimque audiuit di-
uinum intus responsum. Quid, si hoc
scires, quid facere velles? Fac nunc,
quod tunc facere velles, & benè secu-
rus eris. Moxque consolatus, & con-
fortatus, diuinæ se commisit volunta-
ti, & cessauit anxia fluctuatio. Noluit-
que curiosè inuestigare, ut sciret, quæ
sibi essent futura: sed magis studuit
inquirere, quæ esset voluntas Dei be- Rom. 12.
neplacens & perfecta, ad omne opus
bonum inchoandum & perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonita- Psal. 36.
tem (ait Propheta) & inhabitá ter-
ram, & pasceris in diuitiis eius. Vnum
est, quod multos à profectu, & feruen-
ti emendatione retrahit: horror diffi-
cultatis, seu labor certaminis. Enim-

D 2 uerò,

uerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis grauia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendū & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quam̄ alius benè morigeratus, minus tamen feruēs ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequētiūs in aliis displicant.

5 Vbique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quam̄ iucundum & dulce

Mat. 7.

dulce est, videre feruidos & deuotos
fratres, benè morigeratos & discipli-
natos. Quàm triste est & graue, videre
inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ
vocati sunt, non exercent. Quàm no-
ciuum est, negligere vocationis suæ
propositum: & ad non commissa, sen-
sum inclinare?

6 Memor esto arrepti propositi, &
imaginem tibi propone crucifixi. Benè
verecundari potes, inspecta vita Iesu
Christi: quia necdum magis illi te con-
formare studiisti, licet diu in via Dei
fuisti. Religiosus, qui se intentè & de-
uotè, in sanctissima vita & passione
Domini exercet, omnia vtilia & necef-
saria sibi, abundanter ibi innueniet: nec
opus est, vt extra Iesum, aliquid me-
liùs quærat. O si Iesus crucifixus, in Gal. 2.
cor nostrū veniret, quàm citò & suffi-
cienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia benè
portat & capit, quæ illi iubentur. Re-
ligiosus negligens & tepidus, habet
tribulationem super tribulationem, &
ex omni parte patitur angustiam: quia
interiori consolatione caret, & exte-
riorem quærere prohibetur. Religio-

D 3 sus

sus extra disciplinam viuens, graui patet ruinæ . Qui laxiora querit & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut vnum , aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiosi : qui satis arctati sunt , sub disciplina claustralib[us] Rarò exeunt, abs tracte viuunt , pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur , multum laborant, parum loquuntur , diu vigilant, matutinè surgunt, orationes prolongant , frequenter legunt , & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistersienses, & diuersæ religionis monachos ac moniales : qualiter omni nocte , ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset , ut tu deberes in tam sancto opere pigritare : ubi tanta multitudo religiosorum, incipit Deo iubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet , nisi Dominum Deum nostrum, toto corde & ore laudare ? O si numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire : sed semper posses Deum laudare , & solummodo spiritualibus studiis vacare : tunc multò felicior es fess quam modò , cum carni ex qualicunque

cumque necessitate seruis. Utinam non essent iste necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis raro degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura consolationem suam querit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni euentu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur; nec *Rom. 11.*
pro modico contristabitur: sed ponit *& 1.*
se integrè & fiducialiter in Deo, qui *Cor. 8.*
12. &
est ei omnia in omnibus: cui nihil *15.*
vtique perit nec moritur, sed omnia ei
viunt, & ad nutum incunctanter de-
seruiunt.

11 Memento semper finis, & quia *Ecli. 7.*
perditum non redit tempus. Sine soli-
citudine & diligentia, numquam ac-
quires virtutes. Si incipis tepescere, *Apoc. 3.*
incipies malè habere. Si autem dede-
ris te ad f. ruorem, inuenies magnam
pacem, & senties leuorem laborem,
propter Dei gratiam, & virtutis amo-
rem. Homo feruidus & diligens, ad
omnia est paratus. Maior labor est re-
sistere vitiis & passionibus, quam cor-
poralibus insudare laboribus. Qui *Ecli. 19.*

D 4 paruos

30 DE IMIT. CHRISTI LIB. I.
paruos non vitat defectus , paulatim
habitur ad maiores . Gaudebis semper
vespere , si diem expendas fructuosè.
Vigila super teipsum , excita teipsuī,
admone teipsum ; & quicquid de
aliis sit , non negligas teipsum . Tan-
tum proficies , quantum tibi ipsi vim
intuleris . Amen.

F I N I S .

L I B E R